

ZPRAVODAJ

R o č n í k 1 9 8 9

Č í s l o 1

<u>O b s a h :</u>	<u>Strana:</u>
Poslání Zpravodaje	1
Ustavení Čs. helsinského výboru	2
Stanovisko ČHV k vídeňskému dokumentu	4
Stanovisko k zákonnému opatření k ochraně veřejného pořádku	8
Dopis čs. iniciativ vládám účastnických zemí KBSE	10
Podnět ke konání fóra k vídeňskému dokumentu	12
Zpráva o plenárním zasedání ČHV	13
Dopis ČHV Mezinárodní helsinské federaci	14
Zpráva o přijetí ČHV do MHF a informace o její činnosti	17
Dopis MHF předsedovi vlády ČSSR L. Adamcovi	19
Prohlášení ke Dni mezinárodní solidarity s vězni svědomí	21
Dopis nezávislých iniciativ poslancům Federálního shromáždění ČSSR	22
Stanovisko ČHV a MHF k odsouzení Václava Havla ...	24
Korespondence, informace	25

Dopisy, náměty, připomínky k otázkám lidských práv je možno zasílat na adresy členů Československého helsinského výboru:

Jiří H á j e k , předseda ČHV, Kosatcova 11, 100 00 Praha 10
Ladislav L i s , Šišková 1228, 182 00 Praha 8
Václav M a l ý , Nad pomníkem 2, 152 00 Praha 5

"BUDOUCNOST JE V RUZYŇSKÉ CELE S VÁCLAVEM HAVLEM!
KOLEM NÍ JE MINULOST."

Arthur Miller

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám první číslo našeho Zpravodaje. Bude Vás pravidelně informovat o činnosti Československého helsinského výboru, který se ustavil začátkem listopadu 1988. Jeho členové vycházejí z přesvědčení, že věc míru, bezpečnosti a spolupráce v Evropě se týká každého z nás, zejména v oblasti lidských práv a základních svobod.

V současné mezinárodní i v postupně ožívající domácí atmosféře se probouzí demokratická mentalita a občanská statečnost stále většího počtu lidí, zejména mladých. V uplynulém roce vystoupily nové nezávislé iniciativy na rozdílných úsecích života společnosti. Také jednotlivci i kruhy stojící mimo tyto iniciativy projevují zájem o různé aspekty helsinského procesu.

To vše posléze vedlo ke vzniku Čs. helsinského výboru, který byl v prosinci 1988 přijat do Mezinárodní helsinské federace. Svůj vznik ohlásil ústavním orgánům ČSSR, ÚV Národní fronty, Čs. výboru pro evropskou bezpečnost i nově vzniklému Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci a vyzval je ke společné činnosti.

Ve svém vztahu ke státním orgánům i k útvarům podřízeným KSČ vychází Čs. helsinský výbor z ustanovení vídeňského dokumentu KESE, jimiž se zúčastněné státy zavázaly "respektovat právo jednotlivých osob sledovat plnění dokumentů, napomáhat mu a sdružovat se za tímto účelem s jinými"; dále "usnadňovat přímé kontakty a komunikaci mezi těmito osobami, organizacemi a institucemi uvnitř účastnických států i mezi nimi a odstraňovat zákonodárné i správní překážky, jež jsou neslučitelné s ustanoveními dokumentů KESE".

Státní moc se tedy ve svých krocích nemůže odvolávat na čs. zákony nepříznivé nezávislým iniciativám, pokud tyto zákony nejsou slučitelné se závazky státu z mezinárodního práva, zejména z Paktu o občanských a politických právech. Argumenty, jimiž se její představitelé pokoušeli čelit oprávněným výtkám svých partnerů v souvislosti s brutálními akty policie vůči pokojným projevům pražských občanů, nepatří. Žadá-li Čs. helsinský výbor spolu s jinými nezávislými iniciativami o zastavení takovýchto kroků, hájí tím nejen právo o svobody jednotlivců, nýbrž i politickou budoucnost republiky, těžce poškozenou podobnými projevy mocenské arogance.

Jiří H á j e k

USTAVENÍ ČESKOSLOVENSKEHO HELSINSKÉHO VÝBORU

Společně s mnoha svými spoluobčany a s milióny lidí v Evropě jsme přesvědčeni o tom, že úsilí o bezpečnost a spolupráci na našem kontinentě, jak bylo zahájeno podpisem Závěrečného aktu KBSE v Helsinkách 1. srpna 1975, otevírá cestu k lepší budoucnosti nás všech. Zároveň se domníváme, že toto úsilí nemůže být jen věcí vlád, diplomatických služeb a oficiálních institucí, nýbrž všech občanů a jejich nezávislých iniciativ. V mnoha státech působí helsinské výbory či skupiny a organizace.

Proto jsme se rozhodli ustavit i u nás výbor na podporu zásad ustanovení Závěrečného aktu z Helsink s názvem **Č e s k o s l o - v e n s k ý h e l s i n s k ý v ý b o r**.

Jeho úkolem bude především objektivně informovat o tomto pohybu. Dosavadní stupeň informovanosti o něm není přiměřený jeho významu. Dále půjde o přímou občanskou angažovanost ve směru zásad a ustanovení jak Závěrečného aktu, tak výsledných dokumentů dalších jednání KBSE v oblasti, kterou k takové angažovanosti otevírají. Je to především princip č. VII Deklarace principů, jimiž se řídí vztahy mezi zúčastněnými státy, respektování lidských práv a základních svobod, označené za podstatného činitele míru, spravedlnosti a blahobytu. Zde se - poprvé v mezinárodním dokumentu takové váhy - uznává a potvrzuje všemi účastníky KBSE "právo jednotlivce znát svá práva a povinnosti v této oblasti a postupovat v souladu s nimi". Což ještě rozšiřuje výsledný dokument madridského zasedání z 9. září 1983, jímž je pro uskutečňování helsinských zásad v této oblasti uznávána "relevantní a pozitivní úloha" nejen vlád a oficiálních institucí, nýbrž i organizací a jednotlivců.

Náš výbor chce usilovat o konstruktivní dialog a spolupráci jak s orgány federální vlády a Federálního shromáždění, tak s oficiálními a polooficiálními místy, jako je Čs. výbor pro evropskou bezpečnost, a samozřejmě se všemi zainteresovanými občany. Je též od svého vzniku ve styku s Mezinárodní helsinskou federací pro lidská práva i s některými jejími složkami v účastnických státech KBSE.

Chceme tedy zejména napomáhat tomu, aby zásady a ustanovení Závěrečného aktu i následných jednání KBSE, týkající se lidských práv - a to nejen plén konferencí, ale i odborných setkání expertů - byly u nás dostatečně zveřejňovány. Dále chceme přispívat k jejich uvádění do praxe, zaznamenávat případy jejich porušování a napomáhat jejich řešení.

Doufáme, že naše iniciativa, rozvíjená v plném souladu s čs. právním řádem i s mezinárodními úvazky přijatými příslušnými ústavními orgány, bude správně pochopena a obecně prospěšná.

Jiří H á j e k, předseda, Kosatcová 11, 100 00 Praha 10; 756602
Rudolf B a t t ě k, sociolog, Křižíkova 78, 180 00 P.8; 2298067
Ján Č a r n o g u r s k ý, právník, Adlerova 10, 840 00, Bratislava;
Josef D a n i s z, právník, W.Piecka 81, 130 00, Praha 3;
Jiří D i e n s t b i e r, novinář, Nekázanka 17, 110 00 P.1; 220110
Bohumil D o l e ž a l, sociolog, Vinohradská 6, 120 00 Praha 2;
Václav H a v e l, spisovatel, Engelsovo nábř. 78, 110 00 P.1; 298496
Bohumír J a n á t, filosof, Bílkova 10, 110 00 Praha 1;
Zdeněk J i č í n s k ý, právník, Pařížská 12, 110 00 P.1; 2312560
Vladimír K a d l e c, ekonom, Čapajeva 18, 130 00 Praha 3; 737208
Eva K a n t ů r k o v á, spisovatelka, Xavierova 13, 150 00 P.5; 5479757
Ladislav L i s, právník, Šišková 1228, 182 00 Praha 8; 846866
Milan M a c h o v e c, filosof, U průhonu 4, 170 00 Praha 7; 801107
Václav M a l ý, katolický kněz, Nad pomníkem 2, 152 00 P.5; 537929
Anna M a r v a n o v á, novinářka, Jeronýmova 2, 130 00 P.3; 272405
Radim P a l o u š, pedagog, Všehrdova 14, 110 00 Praha 1; 534302
Libuše Š i l h á n o v á, socioložka, Jeseniova 105, 130 00 P.3; 894120
Jan Š t e r n, novinář, Bělčická 2846, 141 00 Praha 4; 764134
Karel Š t i n d l, novinář, Americká 39, 120 00 Praha 2; 256785
Petr U h l, inženýr, Anglická 8, 120 00 Praha 2; 2619573
Jan U r b a n, novinář, Thunovská 19, 110 00 Praha 1; 5377001

V Praze 5. 11. 1988

Další členové Čs. helsinského výboru:

Jan D u s, Suchdolská 4, Praha 6
Michael D y m á č e k, Soukupova 6, Brno
Jana Ch r ž o v á, Olbrachtova 800, Roztoky u Prahy
Rita K l í m o v á, pplk. Sochora 34, Praha 7
Miro K u s ý, Slowackého 21, Bratislava
Emil L u d v í k, Tychovova 3, Praha 6
Eman M a n d l e r, Nad lesním divadlem 1213, Praha 4
Martin P a l o u š, Na Kampě 8, Praha 1
Bedřich P l a c á k, Odlehlá 323, Praha 9
Jan S v o b o d a, U libeňského pivovaru 20, Praha 8
Milan Š i m e č k a, Pražská 35, Bratislava

Prezidentu ČSSR
Federálnímu shromáždění ČSSR
vládě ČSSR
čs. výboru pro evropskou bezpečnost
a spolupráci
Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva
mezinárodní helsinské federaci pro
lidská práva

STANOVISKO K VÍDEŇSKÉMU DOKUMENTU

Spolu se všemi občany, kteří se vážně zajímají o dění doma i ve světě, vítáme úspěšné zakončení vídeňského jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Souhlasíme se slovy čs. představitele ze dne 17. ledna 1989, že závěrečný dokument tohoto jednání je "výsledkem pozitivní vůle, realismu a nových přístupů k problémům dnešního světa". Je významným příspěvkem k celkovému procesu uvolňování napětí ve světě, k obnově vědomí i reality společenství národů a je také výzvou ke spolupráci při výstavbě společného evropského domu.

Zvláštní důraz a dynamiku dává dokumentu to, co se v jeho textu označuje za "lidskou dimenzi" KBSE, totiž nové ustanovení o lidských právech a základních svobodách, jakož i o rozvoji a podpoře lidských styků a vztahů v rámci evropské spolupráce. Všechny zúčastněné státy znovu potvrzují, že respektování lidských práv a základních svobod je podstatným činitelem míru, spravedlnosti a bezpečnosti, nutným k rozvoji přátelských styků a spolupráce v Evropě i ve světě.

Zároveň v duchu známé zásady helsinského Závěrečného aktu o právu jednotlivce "znát svá práva a povinnosti a jednat podle nich" přimlouvá se výkonu tohoto práva aktivní úloha v procesu uvolňování, vytváření důvěry a atmosféry bezpečí a spolupráce v Evropě. Nejen státy a jejich orgány, nejen oficiální instituce a organizace státní moci, nýbrž i řadoví občané a jejich sdružení mohou být aktivními a platnými účastníky tohoto procesu. Co bylo v tomto směru již uznáno v Madridu 1983, říká se ve Vídni do důsledků: státy se zavazují uznávat, respektovat a přímo podporovat takové iniciativy, odstraňovat překážky jejich činnosti a zaručit jim svobodu vyjadřovat se k problémům helsinského procesu, především k jeho lidské dimenzi.

Spolu s dalšími ustanoveními o svobodě víry, o právech menšin, o zárukách proti libovůli moci vytvářejí tak zúčastněné státy /tedy i naše republika/ společné pojetí evropské spolupráce jako spoluprá-

ce právních států a jejich plnoprávných občanů.

Všechna ustanovení dokumentu jsou formulována jako výraz společné vůle všech zúčastněných států, z nichž každý je přijímá jako závazky nejen vůči partnerům jednání, ale - v lidské dimenzi - i vůči vlastnímu lidu, vůči každému svému občanovi.

Ve svém projevu ujistil čs. ministr zahraničních věcí jménem vlády účastníky jednání, že "ČSSR patřila vždy k těm zemím, které usilují o důsledné naplnění a tvůrčí rozvíjení helsinského procesu" /Rudé právo, 19.1.1989/. Skutečnosti i zkušenosti mnoha let, a zejména to, co se dělo v Praze právě ve chvílích, kdy byla tato slova ve Vídni pronášena, však věrohodnost tohoto ujišťování znehodnocují. Pokud se příslušné čs. orgány a činitelé chtějí v budoucnosti řadit k těm, kdo důsledně plní zásady a závazky KBSE, musí po slovech následovat výrazné skutky. Občané sledující u nás helsinský proces mohou s určitým morálním uspokojením, zároveň však s politováním konstatovat, že v tomto směru podávali v rámci Charty 77 i jako jednotlivci různé návrhy a náměty, které byly dosud příslušnými místy ignorovány. Nyní o to důrazněji požadují plnění závazků a slibů vyjádřených ve vídeňském dokumentu KBSE.

1/ Uveřejnit v dohledné době v plném znění dokument KBSE i Všeobecnou deklaraci lidských práv /u nás nepublikovanou od roku 1968/, mezinárodní pakty o lidských právech a právní normy zajišťující lidská, občanská, hospodářská, sociální i kulturní práva.

2/ Kvalifikovaným způsobem začlenit znalosti o lidských právech do plánů a programů výuky na všech stupních škol i do činnosti osvětových zařízení a do programů sdělovacích prostředků.

3/ Vzhledem k výzvě obsažené ve vídeňském dokumentu by čs. vláda měla revidovat dosavadní výhrady k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, zejména:

a/ přiznat podle čl.41 tohoto paktu plně kompetenci Výboru pro lidská práva, jenž byl zřízen tímto paktem, přijímat a projednávat upozornění jiných účastníků paktu na nedostatky v jeho plnění u nás;

b/ podepsat k tomuto paktu společný protokol týkající se práva občanů obracet se přímo k uvedenému výboru.

4/ Poněvadž se pakty svou ratifikací 23.3.1976 staly součástí našeho právního řádu, bylo by třeba:

- a/ zabezpečit, aby příslušná ustanovení v něm byla interpretována vždy v souladu s pakty;
- b/ revidovat ustanovení /zejména v trestním právu, kde je nesoulad nejvýraznější/, jež přímo odporují paktům, jakož i závěrům a závazkům KBSE.

5/ Realizovat v právním řádu i v příslušných administrativních opatřeních a v praxi státních orgánů závazek, že bude respektováno právo občanů angažovat se za plnění závazků KBSE, zejména v oblasti lidských práv, sdružovat se za tím účelem, navazovat vzájemné styky uvnitř vlastní země i v rámci společenství účastníků KBSE, odstranit všechny překážky této činnosti a zajistit svobodu slova a písemného projevu /včetně tisku/ k otázkám KBSE.

6/ Věrohodnost čs. účasti na plnění závazků helsinského procesu byla vážně narušena brutálními akcemi orgánů státní moci ve dnech 15. - 21. ledna 1989, a to právě v době přijetí dokumentu, jenž mj. zavazuje své signatáře odstranit, zakázat, popř. trestat "kruté, nelidské a ponižující" praktiky orgánů moci proti lidem. Žádáme ústavní orgány, aby za účasti zástupců Charty 77, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a Čs. helsinského výboru zabezpečily nezaujaté přešetření průběhu i následků událostí oněch dnů v Praze, aby posoudily odpovědnost a vyvodily důsledky. Je rovněž nezbytné zastavit trestní stíhání i jiné diskriminační postupy vůči všem obětem nedávných represí, pravdivě zveřejnit výsledky přešetření a v souladu s uvedeným závazkem učinit opatření, která by zabránila opakování podobných jevů.

Tato opatření by bylo možno uskutečnit v krátké době a bez velkých nákladů. Jejich účinek - zvláště vzhledem k blížící se konferenci o "lidské dimenzi" v Paříži během května a června t.r. - by se mohl příznivě odrazit v jejím jednání.

Charta 77 i Čs. helsinský výbor připomínají, že jejich zástupci jsou připraveni a ochotni předložit podrobnosti uvedených návrhů a účastnit se jejich projednávání i jednání o dalších možných krocích k plnění zásad a ustanovení vídeňského dokumentu. Promyšlejší a později předloží návrhy týkající se dalších kroků k plnění závěrů, zásad a ustanovení KBSE. Domnívají se, že by bylo zcela v duchu dokumentu i toho, co k němu prohlásili zástupci účastnických států včetně naší republiky, kdyby orgány pověřené jeho plněním konečně zahájily věcný,

konstruktivní a prospěšný dialog s těmi, kdo se už dlouho uvedenou problematikou vážně zabývají a chtějí přispět k řešení jejích otázek a úkolů.

Mluvčí Charty 77: Dana Němcová
Tomáš Hradílek
Saša Vondra

Čs. helsinský výbor: Jiří Hájek, předseda

V Praze 10. 2. 1989

Federálnímu shromáždění ČSSR

STANOVISKO K ZÁKONNÉMU OPATŘENÍ K OCHRANĚ VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Dne 14.2.1989 přijalo předsednictvo Federálního shromáždění zákonné opatření k ochraně veřejného pořádku, jímž zdvojnásobuje trestní sazby u trestů odnětí svobody za trestný čin ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156 tr.z. a za přečin proti veřejnému pořádku podle § 6 zákona o přečinech, zčtyřnásobuje horní hranici peněžitého trestu u uvedeného přečinu a rozšiřuje skutkovou podstatu uvedeného přečinu o nové ustanovení.

Toto zákonné opatření bylo vydáno krátce poté, co čs. vláda přijala vídeňský dokument KBSE, jímž se zavázala k ještě důslednějším uplatňování lidských práv a občanských svobod, a je s duchem a literou helsinských ujednání v příkrém rozporu, Čs. veřejnost vyjadřuje dosud své pohoršení nad brutálními zákroky bezpečnostních složek ve dnech 15. - 21. 1. 1989 ve středu Prahy a ve Všetatech a otázka přiměřenosti zásahů je stále ještě předmětem šetření státních orgánů. Svědčí o tom i slib Generální prokuratury ČSSR daný Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci, že mu o závěrech vyšetřování předloží zprávu.

Splnění slibu bylo podle zpráv čs. tisku /13.2.1989/ odloženo na neurčito, zato řada čs. občanů je trestně stíhána pro uvedený trestný čin, resp. jsou v řízení pro podezření z uvedeného přečinu; někteří dokonce byli již odsouzeni, popřípadě mají být souzeni v příštích dnech.

Trestní stíhání probíhá tedy za situace, kdy není vyjasněna otázka přiměřenosti zásahů bezpečnostních složek. Není tudíž ani vyjasněna otázka případného překročení pravomoci zasahujících veřejných činitelů, která je rozhodující pro posouzení, zda byla naplněna skutková podstata uvedeného trestného činu a přečinu.

Za této situace považujeme vydání zákonného opatření zpřísňujícího trestní sazby tohoto trestného činu a přečinu a navíc rozšiřujícího skutkovou podstatu tohoto přečinu za krajně nemístné.

Pokud jde o doplnění zákonného ustanovení o přečinu proti veřejnému pořádku o nové písmeno c/, postihující toho, kdo "vyhotoví, umožní vyhotovení nebo rozšíří tiskovinu, která svým obsahem narušuje zájem socialistického státu na zachování veřejného pořádku", musíme poukázat především na jeho neurčitost. Podle jakých kritérií

budou orgány činné v trestním řízení rozhodovat o tom, co je zájem státu na zachování veřejného pořádku a co ho narušuje? Obáváme se, že zájem státu budou spatřovat v zachování politického a společenského status quo, a především v zajištění pozic současných držitelů moci.

Kodifikovaná zpřísnění způsobí vzrůst společenského napětí, a tím povedou k další destabilizaci společnosti. Namísto politického řešení problému nastupuje zpřísněná represe.

Jakkoli to zřejmě nebylo záměrem předsednictva FS, byla naštěstí použita zužující formulace "tiskovina". Tím se veškeré písemnosti nezávislých společenských skupin dostávají mimo dosah tohoto opatření - používají jiných reprodukčních technik.

Protidivový a reakční charakter uvedeného zákonného opatření je zřejmý. V dějinách práva této země je srovnatelné jen s císařským nařízením č.96/1854 ř.z., tzv.Prügelpatentem. Tělesné tresty /bití holí nebo metlou/, uzákoněné císařským nařízením, nové zákonné opatření sice nezná, orgány státní moci se však budou zřejmě snažit aplikovat je na základě ustanovení zákona o SNB: použití tzv. mírnějších prostředků /obušky, vodní děla, psi, plyn atd./.

Československý helsinský výbor
Jiří H á j e k, předseda

P.S. Žádáme kancelář Federálního shromáždění, aby naše stanovisko poskytla všem poslancům.

V Praze dne 18.2.1989

DOPIS ČESKOSLOVENSKÝCH INICIATIV VLÁDÁM ÚČASTNICKÝCH ZEMÍ KBSE

Zástupci čs. nezávislých iniciativ zaslali 18. února 1989 vládám účastnických zemí KBSE dopis, v němž děkují za projevy solidarity s Václavem Havlem i s ostatními uvězněnými a informují o dalším vývoji situace u nás, vzbuzujícím všeobecné obavy.

"Ve Vídni se čs. vláda zavázala podle zásady v článku 13 rozvíjet své zákony, směrnice i politiku na poli občanských, politických i jiných lidských práv a základních svobod a uvádět je do praxe tak, aby zaručila jejich účinné naplnění.

Necelý měsíc poté, 14. února 1989, se předsednictvo Federálního shromáždění ČSSR za přítomnosti generálního tajemníka ÚV KSČ Jakeše usneslo na zákonném opatření, jímž se paušálně zdvojnásobují trestní sazby, kterými lze postihnout účastníky i zcela pokojných veřejných setkání typu anglického Hyde Parku. Je tam však i ustanovení, z jehož právní a politické kultury jde hrůza: pro přečin proti veřejnému pořádku bude potrestán až půlročním vězením každý, kdo vyhotoví, umožní vyhotovení nebo rozšíří tiskovinu, která svým obsahem narušuje zájem socialistického státu na zachování veřejného pořádku..

Všimněte si dobře: tady se nemluví o lidech, kteří by na ulicích či jinde skutečně bránili normálnímu provozu. Půlroční žalář hrozí každému, kdo vydá text, který se vládcům nebude líbit. A každému, kdo mu v tom pomohl nebo text předal další osobě. Gumové ustanovení o dotčeném státním zájmu lze aplikovat na všechny nezávislé publikace, petice, stanoviska či úvahy a je svérázným československým příspěvkem k uplatnění vídeňských ujednání.

Dále se ve Vídni čs. vláda zavázala, že nepřipustí kruté, nelidské nebo ponižující zacházení s občany a přijme účinná zákonodárská, správní, soudní a jiná opatření, aby takovým praktikám zabránila a trestala je. Naše veřejnost, žádající, aby viníci lednových událostí byli pohnáni k zodpovědnosti, se tedy dočkala; 21. února stanou před soudem - nikoli násilníci, nýbrž ti, kdo své spoluobčany před násilím a zvlí brání: Václav Havel, současný mluvčí Charty 77 Dana Němcová a Saša Vondra, bývalá mluvčí Jana Šternová, představitelka Nezávislého mírového sdružení Jana Petrová, zástupce Českých dětí Petr Placák, signatář Charty 77 David Němec a dva zakladatelé Mírového klubu Johna Lennona Otakar Veverka a Stanislav Panc ml. Jejich zločin? Odpoledne 16. ledna chtěli položit květiny k soše svatého Václava ...

Kdyby v kterékoli účastnické zemi začali znovu pronásledovat lidi velké mravní autority, muselo by to helsinské společenství považovat za poplašný signál. Jestliže si dnešní čs. vedení dovolilo tak okázale ignorovat nejen veřejné mínění doma, ale i protesty mezinárodního společenství, pak je to také poplašný signál. Vzniká tím nebezpečí, že se na praxi, kdy se smlouvy podepisovaly, ale nedodržovaly, nic nemění. Síly stalinismu se nevzdávají a bylo by pošetilé podceňovat jejich nadnárodní vazby.

Arthur Miller napsal, že "budoucnost je v ruzyňské cele s Václavem Havlem. Kolem ní je minulost."

Je to krásně řečeno, ale je to zahanbující představa. Připustíme, aby naše, ale i Vaše budoucnost vězela za mřížemi?

Ti, kdo Václava Havla a jeho druhy vězní, počítají s tím, že jim to zase projde, že se chvilkové rozhořčení přežene a oni znovu prosadí svou.

Dokažme jim společně, že se tentokrát mylí."

Č e s k é d ě t i - Petr Placák

Čs. h e l s i n s k ý v ý b o r - Jiří Hájek

D e m o k r a t i c k á i n i c i a t i v a - Bohumil Doležal,
Emanuel Mandler

C h a r t a 7 7 - mluvčí: Tomáš Hradílek

Dana Němcová

Saša Vondra

M í r o v ý k l u b J o h n a L e n n o n a - Heřman Chromý
Stanislav Penc ^{ml.}

N e z á v i s l é m í r o v é s d r u ž e n í - Jan Chudomel
Jan Svoboda
Ruth Šormová

P o l s k o - č e s k o s l o v e n s k á
s o l i d a r i t a

- Petr Fospíchal
- Anna Šebatová

S p o l e č e n s t v í p ř í t e l U S A - Petr Bartoš
- Pavel Jungmann
- Bedřich Koutný

V ý b o r n a o b r a n u n e s p r a v e d l i v ě
s t í h a n ý c h

Č s . l i g a p r o l i d s k á p r á v a a FIDH

PODNĚT KE KONÁNÍ FÓRA ČESKOSLOVENSKÉ VEŘEJNOSTI K VÍDEŇSKÉMU DOKUMENTU

Čs. helsinský výbor zaslal dne 3. února 1989 oficiálnímu Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci podnět ke konání fóra o závěrečném dokumentu vídeňské následné schůzky KBSE. Uvádíme z něho výňatek.

"Přijetí závěrečného dokumentu na následném jednání ve Vídni 16. - 18.1.1989, jeho znalost a aplikace na konkrétní poměry má pro občany signatářských zemí mimořádný význam. Proto ukládá vládám, aby včas a co nejdříve informovaly občanskou veřejnost o zásadách a obsahu výsledného dokumentu.

Čs. helsinský výbor hodlá v brzké době svolat k tomuto účelu veřejné fórum, na němž by se občané seznámili s obsahem výsledného dokumentu a mohli také posoudit podněty, jak jeho zásady uplatnit v československých podmínkách.

Domníváme se, že obdobný zájem by mohl mít i Váš výbor, proto Vám předkládáme návrh na Vaši spoluúčast v přípravě fóra. Rádi bychom též pozvali představitele Výboru pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, zástupce ministerstva zahraničních věcí, delegáta čs. vlády ve Vídni, sdělovací prostředky a zainteresovanou veřejnost.

Otázky spojené s přípravou a organizačním zajištěním fóra bychom mohli projednat na společné schůzce s Vašimi zástupci do 10.2.

Prosíme o sdělení Vašeho stanoviska a případných návrhů."

Československý helsinský výbor

Jiří H á j e k
Ladislav L i s
Václav M a l ý

ZPRÁVA O PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍ ČESKOSLOVENSKEHO HELSINSKÉHO VÝBORU

Čs. helsinský výbor na svém plenárním zasedání 15. února 1989 jednal o důsledcích, které má přijetí vídeňského dokumentu KBSE pro ČSSR a pro práci výboru.

Společně s Chartou 77 /dokument č.11,1989/ oceňuje ve svém prohlášení /č.40,1989/ zejména ustanovení týkající se prosazování a ochrany lidských práv a základních svobod. Vyjádřil ochotu spolupracovat se státními orgány při plnění těchto závazků, zejména pokud jde o seznamování čs. veřejnosti se závěry z Vídně, stejně tak jako s dalšími základními mezinárodními dokumenty v oblasti lidských práv. Je rovněž připraven předložit státním orgánům konkrétní návrhy, jak uvést čs. právní řád v plný soulad se závazky vyplývajícími z československého podpisu a z ratifikací těchto mezinárodních úmluv, které dosud praxe čs. úřadů i politických míst nedostatečně respektuje nebo ignoruje. Čs. helsinský výbor zároveň konstatoval, že závazné stati vídeňského dokumentu obsahují závazky vlád respektovat, usnadňovat a přímo podporovat činnost jednotlivců i občanských iniciativ zaměřených k podpoře a realizaci závěrů KBSE z Helsink, Madridu i Vídně; pověřil odborníky ze svého středu, aby připravili konkrétní návrhy a požadavky v tomto směru.

Čs. helsinský výbor rovněž schválil dosavadní kroky, které členové jím pověřeni podnikli pro styk s Výborem čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci, a vyslovil se pro dialog s tímto orgánem, od něhož očekává odpověď na své návrhy.

Výbor potvrdil své kritické stanovisko k nedávným akcím orgánů ministerstva vnitra i k pomlouvačným kampaním některých sdělovacích prostředků proti občanským iniciativám a jednotlivým účastníkům pietního aktu k výročí smrti Jana Palacha, jakož i k opatřením, které se v současné době podnikají. Odsoudil je jako akty znevažující podpis ČSSR na vídeňském dokumentu. V souladu s jeho závěrečnou rezolucí o "lidské dimenzi" helsinského procesu rozhodl se upozornit signatáře vídeňského dokumentu na nebezpečné důsledky takového jednání pro celý proces bezpečnosti a spolupráce v Evropě.

Čs. helsinský výbor bude nadále prohlubovat a upevňovat své svazky s ostatními členy Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva; vysoce oceňuje stanovisko, jež národní výbory zaujaly k lednovým událostem u nás; jmenoval pak svou delegaci na konferenci Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva.

Jiří H á j e k, předseda

Mezinárodní helsinské federaci pro lidská práva
Národním helsinským výborům

VŠEM STOUPENCŮM HELSINSKÉHO PROCESU

Vážení přátelé,

lednové události a po nich následující politické procesy v Praze vzrušily československou i mezinárodní veřejnost. Na obranu bi-
tých, zatýkaných a obžalovaných se ozvala významná část naší kultur-
ní a vědecké obce, tisíce dalších občanů dalo a dává najevo své po-
bouření i osobními dopisy; rozhodnými slovy odsoudili bezpráví kar-
dinál Tomášek i Alexander Dubček. Nebývalou odezvu vyvolala česko-
slovenská krize také v zemích helsinského společenství.

Protestují vlády, politické strany nejširšího názorového
spektra, starostové padesáti evropských měst, spisovatelská sdru-
žení i odborové svazy, nezávislá hnutí na Východě i na Západě. Osob-
ně se angažovali lidé velké mezinárodní prestiže - za všechny jme-
me Arthura Millera, Andreje Sacharova a Francois Mitteranda.

Jak na to reagovala skupina lidí, jež toho času vládne v ČSSR?

Na volání po svobodě pro Václava Havla, Janu Petrovou, Otakara
Veverku a jejich druhy odpovědělo soudním verdiktem. Nešokuje ani
tak výše trestů, jako jejich naprostá právní nepodloženost a libo-
volnost. Snad poprvé v dějinách moderní justice bylo tiché polože-
ní květin kvalifikováno jako výtržnictví. Václavu Havlovi přitom
nemohli dokázat ani to, neboť pietní akt sledoval z chodníku. Byl
proto odsouzen za něco, co se stalo dlouho před kladením květin: za
rozhlasové interview, kterým prý podněcoval k trestnému činu, neboť
si dovolil nabádat držitele moci k rozumu.

Celá věc je protiprávní od samého základu. Z ústavy i z příja-
tých paktů o lidských právech vyplývá právo občanů na pokojné shro-
maždování. Za daných okolností akt nepodléhal ohlašovací povinnosti,
jeho zákaz byl nezákonný právě tak jako nasazení státní moci.

Nedostí na tom. Aby nevznikl falešný dojem, že se vládnoucí
skupina spokojí jen s osmi odsouzenými, chystají se další politické
procesy. Mluvčí Charty 77 Tomáš Hradílek je obviněn z pobuřování a
hrozí mu až pět let vězení. Herečka Vlasta Chramostová a socioložka
Libuše Šilhánová jsou obviněny ze schvalování trestného činu² útoku
na státní orgán pro výkon jeho pravomoci. Těchto ustanovení čs. trest-
ního zákona lze použít proti jakékoli veřejné kritice a k úplnému
potlačení svobody projevu. Neboť čím se provinili ti tři? Jen tím,
že napsali otevřené dopisy vládním činitelům, kde energicky odsou-

dili lednové násilí a žádali svobodu pro uvězněné. Podle stejných ustanovení by mohli být kriminalizováni všichni občané, kteří se podepsali pod hromadné protestní petice.

Od 23. února 1989 je ve vazbě jako obviněný z přečinu proti veřejnému pořádku vydavatel Vokonovin František Stárek. Je to první oběť nového zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění ČSSR. Tento týden mají být souzeni za publicistickou činnost Jaromír Němec a Pavel Dudr v Kroměříži, za petici ve prospěch Pavla Wonky Ivan Jirous a Jiří Tichý v Jihlavě a Miroslav Krátek za účast na shromáždění 19. ledna na Václavském náměstí v Praze.

Proberete-li jména odsouzených i těch, kteří teprve čekají na hlavní líčení, vyvstane následující obraz.

Postiženi jsou všichni tři současní mluvčí Charty 77 a čtyři bývalí mluvčí /Václav Havel, Jana Šternová, Libuše Šilhánová a Stanislav Devátý/. Souzeno má být pět členů VONS /Petr Cibulka, Ivan Jirous, Dana Němcová, Václav Havel a Stanislav Devátý/. Ve vazbě jsou již od loňského října Tomáš Dvořák a Hana Marvanová. K nim teď přibyla Jana Petrová. Všichni jsou představitelé Nezávislého mírového sdružení, jež vzniklo teprve loni a získalo si značnou popularitu mezi mladými lidmi. Postiženi jsou též zakladatelé Mírového klubu Johna Lennona, Otakar Veverka a Stanislav Penc. Odsouzen byl i básník Petr Placák, představitel skupiny Českých dětí. Vazba P.Cibulky, I.Jirouse, a F.Stárka i trestní stíhání na svobodě Dušana Skály, J.Tichého, Jana Brabce a dalších je zásahem proti kulturnímu undergroundu. Vazba Evy Vidlařové má zastrašit ty, kdož projevují solidaritu s pronásledovanými. Své ztráty má i náš helsinský výbor. Dva jeho členové jsou ve vězení /Havel, Petrová/, dva další jsou zatím vyšetřováni na svobodě /Šilhánová, Palouš/.

Tento stručný a zdaleka ne úplný výčet jmen mluví sám za sebe. Postihem jmenovaných má být ochromena Charta 77 a další nezávislé skupiny. Nesmíme zapomenout ani na trvající trestní stíhání ve věci manifestu "Demokracii pro všechny", který vydalo loni v říjnu Hnutí za občanskou svobodu. Ohroženo je i společenství Demokratické iniciativy.

Pokud uvažujeme o mezinárodním aspektu čs. událostí, jde zřejmě o jakousi zkoušku. Buď dokáže helsinské společenství uhájit autoritu svých ujednání, naposledy toho vídeňského, nebo bude jejich vážnost zneuctěna a v očích miliónů zpochybněna.

Žádáme proto svobodu pro všechny vězněné a stíhané přátele, neboť jejich svoboda je i naší svobodou.

Adam Michnik přirovnal ve varšavském divadle, kde se hrály Havlovy aktovky, Václava Havla k Lechu Walesovi a Andreji Sacharovovi.

Nazval ho pýchou Československa. Vyjádřil tím i naše pocity. Havel však není jen symbol. Je to člověk, má za sebou léta vězení, kde vážně onemocněl. Jeho zdraví není ze železa. Prosíme Vás, přátelé, abyste ani na toto hledisko nezapomněli.

Na závěr této stručné zprávy předkládáme Mezinárodní helsinské federaci i našim partnerským národním výborům, všem stoupencům helsinského procesu návrh:

Prohlásit letošní první jarní den, 21. březen, Dnem solidarity s Václavem Havlem, Janou Petrovou, Otou Veverkou - jakož i se všemi vězni svědomí.

Věříme, že se náš návrh setká s dobrou a účinnou odezvou.

Československý helsinský výbor
Jiří H á j e k, předseda

Na vědomí: FIDH, Paříž

V Praze dne 6. 3. 1989

PŘIJETÍ ČS. HELSINSKÉHO VÝBORU DO MEZINÁRODNÍ HELSINSKÉ FEDERACE

Dne 1. prosince 1988 národní helsinské výbory jednohlasně schválily žádost Československého helsinského výboru o přijetí za člena Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva.

Předseda Karl Johannes von Schwarzenberg a generální tajemník Gerald Nagler se ve svém dopise Čs. helsinskému výboru vyjádřili, že jeho ustavení "přichází v pravou chvíli" ... "Je velmi důležité, aby soukromí občané pracovali pro zlepšení situace v dodržování lidských práv u Vás. V nynějším přechodném období vztahů mezi Východem a Západem helsinské výbory navíc sehrávají důležitou roli při prosazování lidských práv i v ostatních zemích."

V příloze nás MHF informuje o své činnosti.

N á v š t ě v a v M o s k v ě

V lednu 1983 navštívila delegace MHF na pozvání sovětských úřadů Moskvu. Bylo to poprvé, kdy si mohla nevládní skupina na obranu lidských práv, o níž je známo, že je k situaci v SSSR v tomto směru velmi kritická, pohovořit jak s oficiálními, tak s neoficiálními institucemi i jednotlivci. Členy delegace byli vysoce postavení politikové, vědci a profesori - aktivní spolupracovníci helsinského hnutí.

V í d e ň s k á k a n c e l á ř M H F

začala fungovat v roce 1984. Stále roste a rozšiřuje svou činnost. Nyní zde pracuje ředitel, jeho zástupkyně, sekretářka, aspirant a tři volentéři. V průběhu posledního roku se věnovali zejména zdokonalování vnitřní struktury. Byla zahájena práce na rozsáhlém dokumentačním systému signatářských zemí KBSE, zdokonalil se adresní a poštovní systém a podstatně se rozšířilo užití počítače.

K o o r d i n a c e č i n n o s t i

národních helsinských výborů je jedním z nejdůležitějších úkolů MHF vedle posilování již existujících a vytváření nových. V roce 1987 byly ustaveny další tři: italský pracuje v Římě, kde šéfredaktor časopisu *Confronto con l'Est* Antonio Stango shromáždil skupinu čtyřia dvacetí lidí různých profesí i politického přesvědčení. Hodlají sledovat politické procesy a věnovat se zejména středozezemním zemím /Malta, Turecko, Kypr/. Plánují konferenci o menšinách a kampaň na podporu sovětského židovstva. - Členové jugoslávského výboru pracují v Bělehradu, v Lublani a v Záhřebu. Angažují se v případech jednotliv-

ců a zúčastnili se veřejné diskuse o reformě ústavy. - V Moskvě vznikl nezávisle na MHF Tiskový klub Glasnost, představující širokou škálu občanských skupin včetně bývalých politických vězňů, mírových aktivistů, obránců náboženských práv a refusevníků. Jeho žádost o přijetí do MHF byla jednohlasně schválena.

D r u h á v ě t e v b r i t s k é h o v ý b o r u,

který je nyní podvýborem parlamentní Skupiny pro lidská práva, byla tématem rozpravy zahájené Mezinárodní helsinskou federací. Nynější národní helsinský výbor může mít vzhledem ke své pozici v parlamentu značný vliv v politice, kdežto eventuální vznik nové větve, otevřené nejen členům parlamentu, by poskytl helsinskému hnutí v Británii další rozměr.

V ý r o č n í z a s e d á n í n á r o d n í c h v ý b o r ů

organizuje pro jejich zástupce nejméně jednou ročně MHF. Se vzrůstem počtu helsinských výborů a s rozšířením jejich činnosti i činnosti MHF budou tato výroční setkání nabývat na důležitosti. Slouží zejména jako zdroj inspirace, kontaktují výbory nestejně úrovně, takže ty méně zkušené mají možnost učit se od ostatních.

S l e d o v á n í p o l i t i c k ý c h p r o c e s ů

Mezinárodní helsinskou federací má trojí smysl. Jedním je ochrana souzených před neregulérnostími soudu. Za druhé platí, že tyto procesy jsou obvykle jen příkladem určitého druhu represí. MHF protestuje proti obviněním, která nejsou v souladu s právy obviněného podle mezinárodních úmluv. Za třetí je takové sledování většinou spojeno s informativní misí. - Aby MHF měla vždy pohotově dostatek právníků, vytváří za součinnosti národních helsinských výborů rezervy z Evropy, USA a Kanady.

Pan
Ladislav A d a m e c
předseda vlády ČSSR

Vážený pane předsedo vlády,

píši Vám jménem delegace složené z představitelů šesti zemí. Jsou to: Karl Johannes von Schwarzenberg - předseda Mezinárodní helsinské federace, Jiří Hájek - bývalý československý ministr zahraničních věcí a předseda Československého helsinského výboru, Max van der Stoep - bývalý ministr zahraničních věcí Holandska a předseda Holandského helsinského výboru, Björn Elmquist - člen dánského parlamentu a Dánského helsinského výboru, Jeri Laber - výkonná ředitelka Helsinského výboru USA a Gerald Nagler - generální tajemník Mezinárodní helsinské federace.

Chceme vyjádřit zklamání a vážné znepokojení nad tím, že českoslovenští ministři odmítli setkání s námi. Toto zklamání je pochopitelné, neboť někteří z nás museli přijet z velké dálky. Naše nejhlubší znepokojení se však týká skutečnosti, že důvodem ke zrušení schůzky bylo odmítavé stanovisko československých úřadů k zařazení dr. Hájka do naší delegace.

Dr. Hájek je předsedou výboru, jehož úkolem je sledovat a napomáhat provádění závěrů KBSE. Paragraf 26 závěrečného dokumentu vídeňské schůzky KBSE, schválený vládou ČSSR 10. ledna 1989, tedy velmi nedávno, nejenže výslovně zavazuje vlády respektovat právo organizací k takovému postupu, ale zároveň od nich vyžaduje "účinná opatření umožňující přístup k informacím týkajícím se zavádění ustanovení KBSE". Vyloučení představitele našeho členského československého výboru z účasti na schůzce, kde předmětem rozhovorů mělo být zavádění závěrů KBSE, je neslučitelné s podepsanými závazky.

Považujeme za nesmírně důležité, aby československé úřady navázaly ve své zemi dialog s nezávislými skupinami, jako je například Československý helsinský výbor. Doufali jsme, že budeme takovému rozhovoru nápomocni.

Požadavek Mezinárodní helsinské federace setkat se s předními vládními představiteli ČSSR byl motivován hlubokým znepokojením nad nedávnými událostmi v této zemi. Mezinárodní helsinská federace sleduje situaci ve všech zemích KBSE. Zatímco sousední státy uvolňují společenský život, v Československu jsou občané posíláni do vězení za nenásilné vyjadřování svých názorů.

Delegace Mezinárodní helsinské federace protestuje proti:
- policejní brutalitě, k níž došlo v Československu vůči účastní-

kůle pokojných demonstrací v srpnu, říjnu a lednu 1988/89,

- zatýkání aktivistů za lidská práva a dalších občanů v uplynulých měsících,
- procesům a rozsudkům vynesným nad občany užívajícími právo na svobodné vyjadřování, včetně členů Československého helsinského výboru Václava Havla a Jany Petrové,
- pokračujícím soudním řízením, z nichž některá probíhá jí v tomto týdnu, proti dalším občanům usilujícím o svobodné vyjádření práv zaručených helsinskými dohodami,
- odpírání práv zadržovaných občanů, jimž je znemožňováno přijímat návštěvy rodinných příslušníků, odesílat dopisy a kteří jsou vy-
-slovováni i dalšímu omezování,
- uchválení článku 156 a trestního zákona a paragrafu 6 c o trest-
-ních přestupcích, které dále omezují práva občanů v rozporu s du-
-chem vídeňského dokumentu, a to již po uzavření vídeňských roz-
-hovorů.

Mezinárodní helsinská federace vznáší proto tyto požadavky:

- ihned propustit všechny politické vězně a s okamžitou platností zastavit trestní stíhání proti nim, včetně občanů, kteří protes-
-tovali proti policejní brutalitě při nedávných událostech v Praze,
- poskytnout záruky o řádném průběhu soudních procesů, tj. uskuteč-
-nit veřejná líčení za přítomnosti zahraničních pozorovatelů v pří-
-padě těch, kdož jsou souzeni z politických přestupků,
- přestat se zneužíváním pasových a vízových předpisů jakožto prost-
-ředku trestání politických aktivistů, skončit s kladením překážek,
- které členům Československého helsinského výboru znemožňují udržo-
-vat kontakty s helsinskými pozorovateli v jiných zemích a zúčast-
-ňovat se jejich setkání,
- uznat právo Československého helsinského výboru a dalších nezávis-
-lých iniciativ v ČSSR využívat a nepomáhat dodržování občanských
-práv zaručených helsinskými dohodami.

Očekáváme Vaši odpověď.

S pozdravem

Karl Johannes von Schwarzenberg, předseda
Mezinárodní helsinské federace
pro lidská práva

V Praze 6.3.1989

PROHLÁŠENÍ KE DNI MEZINÁRODNÍ SOLIDARITY S VĚZNI SVĚDOMÍ

Protože veřejná shromáždění jsou státní mocí kriminalizována, pckládáme za vhodné, aby občané, kteří chtějí veřejně projevit svoji solidaritu s nespravedlivě vězněnými a pronásledovanými, využili legality církevních shromáždění.

Vyzýváme proto všechny věřící i občany bez vyznání, aby se dne 21. března 1989 důstojným způsobem zúčastnili církevních obřadů a svými modlitbami nebo pouhou svou přítomností vyjádřili solidaritu s vězněnými.

Ve všední dny jsou bohoslužby v Praze a ve větších městech obvykle v podvečerních hodinách. Přesný pořad bohoslužeb je vyvěšen v každém kostele.

Československý helsinský výbor - Jiří Hájek, Václav Malý
Hnutí za občanskou svobodu - Ladislav Lis, Pavel Neuman
Nezávislé mírové sdružení - Jan Svoboda
Demokratická iniciativa - Emanuel Mandler
Charta 77 - mluvčí Tomáš Hradílek

V Praze dne 18.3.1989

Poslancům Federálního shromáždění ČSSR

Paní poslankyně, pane poslanče,

oslovujeme Vás ve chvíli, kdy se naše republika ocitla na křižovatce. Máme na vybranou: buď cestu demokratické obnovy, cestu si-
ce nesnadnou, ale jedinečně možnou, chceme-li začít skutečně léčit hluboké ekonomické, ekologické i mravní rány společnosti. Z naší strany nikdy nechyběla a ani dnes nechybí ochota podílet se na takto po-
jetém vývoji. Nebo bude státní moc pokračovat v násilném jednání proti nezávislým občanským skupinám s cílem umlčet hlas procitající občanské statečnosti. To však je cesta bez budoucnosti, cesta vedoucí k hospodářskému a sociálnímu rozvratu.

Na svém zasedání máte schválit tzv. zákonná opatření, na nichž se usneslo předsednictvo Federálního shromáždění 14. února 1989. Domníváte se, že je to vůle Vašich voličů? Dřív, než zvednete ruku, zamyslete se nad tím. Ve Vídni se čs. vláda v principu 13 slavnostně zavázala zdokonalovat zákony, předpisy a politiku v oblasti lidských práv tak, aby bylo zajištěno jejich účinné vykonávání. Dále - schválením principu 26 schválila i legalitu občanských iniciativ, a dokonce se zavázala, že bude usnadňovat sdružování, komunikaci a kontakty mezi občany, kteří usilují o realizaci ustanovení helsinských dokumentů. Zavázala se rovněž odstraňovat zákonodárné a správní překážky, jež uvedenému úsilí brání. Tzv. zákonná opatření, jež jsou Vám předkládána, jsou však v příkrém rozporu s tímto platným mezinárodním závazkem a právní kulturou.

Paní poslankyně, pane poslanče,

je na Vás vložena velká odpovědnost. Schválíte-li opatření, jež nás přibližují výjimečnému stavu, kdy o svobodě projevu, o právu na pokojné shromažďování a sdružování nemůže být ani řeči, schválíte hrubé porušení zcela čerstvé mezinárodní smlouvy. Schválíte tím bez výhrad i represe kolotoč politických procesů a věznění osob, které mají nespornou autoritu doma i v zahraničí. Zaslouhou tohoto počteného jednání se Československo už dostalo na mezinárodní pranýř a hrozí mu mj., že pohoršení většiny zemí helsinského společenství se projeví i ve vztazích, jež mají značný význam pro hospodářský rozvoj.

Lidé, kteří Vás k takovému činu nabádají, odejdou. Vy však zůstanete se svou odpovědností. Každý z Vás by měl myslet na to, aby se mohl jednou s dobrým svědomím podívat do očí svým spoluobčanům i svým nejbližším - svým dětem.

Žádáme Vás proto: nehlasujte pro porušení našich mezinárodních

-23-

závazků. Jednejte v souladu se svou odpovědností vůči občanům i vůči skutečné zákonnosti.

Charta 77 - mluvčí: Dana Němcová, Saša Vondra, Tomáš Hroch

Hnutí za občanskou svobodu - Václav Benda, Jaroslav Šabata,
Ján Čarnogurský

Čs. helsinský výbor - Jiří Hájek, Ladislav Lis, Václav Malý,
Jan Štern

Nezávislé mírové sdružení - Tomáš Tvaroh, Jan Svoboda,
Jan Chudomel

Společnost přátel USA - Bedřich Koutný, Petr Bartoně,
Pavel Jungmann

Demokratická iniciativa - Emanuel Mandler

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných - Petr Uhl,
Andrej Štěrnkovič

Mírový klub Johna Lennona - Stanislav Penc, Heřman Chroch

V Praze dne 20. 3. 1989

STANOVISKO MEZINÁRODNÍ HELSINKÉ FEDERACE A ČESKOSLOVENSKÉHO
HELSINKÉHO VÝBORU K ODSOUZENÍ VÁCLAVA HAVLA ZE DNE 22.3. 1989

Dne 21. března 1989 projednával Městský soud v Praze odvolání Václava Havla proti rozsudku Obvodního soudu v Praze 3 z 21. února t.r. Jednání byl přítomen za MHF prof. dr. Martin Finke z pasovské university spolu s místopředsedou Čs. helsinkého výboru Václavem Janým. Na základě jejich poznatku dospívá Mezinárodní helsinská federace a Čs. helsinský výbor k tomuto závěru:

Uznáváme, že atmosféra v soudní místnosti byla klidná a věcná, jednání bylo vedeno slušně. Za takových okolností vyzněl projev prokuratury bezbarvě a chabě a její návrh na peněžní pokutu k vyvážení hmotných škod způsobených demonstrací vyvolal úsměv. Rovněž oceňujeme, že soud po pečlivějším zvážení upustil od použití § 156 a tr.z. - ztěžování pravomoci veřejného činitele.

Protestujeme však rozhodně proti tomu, že v ostatních bodech obžaloby soud setrval na uznání viny. Odmitáme zejména tvrzení obsažené v ústním zdůvodňování, jakoby tzv. západní vměšování uškodilo obžalovanému. Cynicky se tak má pomínout rozhořčení proti vězňině Václava Havla, jež zaznělo v celém světě, zdaleka ne jen na Západě. Rozhořčení světové veřejnosti se obrací proti tomu, že v ČSSR existují a různými manipulacemi se aplikují právní normy o trestných činech proti pořádku ve věcech veřejných, které mohou zcela zneškodnit lidská a občanská práva, jež byla mezinárodně všemi signatářskými státy včetně Československa uznána za závazná. Při odvolacím řízení se sice také hovořilo o složité problematice administrativního používání trestních norem při demonstracích; soud se však ani nezmínil o ústavních a mezinárodních závazcích ČSSR.

Každému nezaujatému pozorovateli je zjevné, že prokazatelnost trestné činnosti nejen podle § 156 a, ale i podle § 164 /podněcování/ je velmi chatrná. Při seriózním posuzování by bylo možno uvažovat jen o vrácení záležitosti soudu 1. instance nebo o osvobození podle zásady "in dubio pro reo" /v pochybnostech rozhodnout ve prospěch obžalovaného/. Jestliže soud přesto učinil odlišné rozhodnutí a propůjčil mu platnost práva, neřídil se zásadami běžně platnými pro právní posuzování a závěry z toho plynoucími, nýbrž zřejmě nějakým politickým pokynem nařízeným shora.

Mezinárodní helsinská federace a Československý helsinský výbor počadují nadále svobodu pro Václava Havla a ostatní zatčené během událostí 15. - 21. ledna 1989. Vyhláší svou solidaritu s těmi, kdo se spontánně rozhodli vyhlásit hladovku za Václava Havla.

Z KORESPONDENCE DOŠLÉ ČS. HELSINSKÉMU VÝBORU

Čs. helsinský výbor dostává řadu dopisů, v nichž občané vyjadřují svá stanoviska k otázkám lidských práv v ČSSR. Vyjímáme:

- Prohlášení jedenatřiceti občanů z Ostravy, Opavy a Havířova, v němž žádají propuštění Václava Havla a dalších uvězněných aktivistů čs. nezávislých iniciativ a vyhlásují, že do doby jejich propuštění budou jeden den v měsíci držet hladovku.
- Prohlášení patnácti učňů z pražských závodů ČKD, PSO a Tesla-Karlín z 10.2.1989, v němž odsuzují zásahy příslušníků SNB a Lidových milic v lednu 1989 a žádají propuštění Václava Havla i dalších uvězněných aktivistů.
- Dopis redaktorky časopisu Květy líčící zásah příslušníků SNB v Praze na Václavském náměstí 20.1.1989 a následné jednání příslušníků SNB se zadrženými občany v úřadovně SNB v Praze 1, Školní ulice.
- Dopisy právníků do Večerní Prahy a Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci o postupu a jednání příslušníků SNB v Praze na Václavském náměstí v lednu 1989.
- Stať V.D. "Co nám ukazovali a co se ukázalo" /bude zveřejněna v některém z příštích čísel Zpravodaje/.

INFORMACE

Nakladatelství Svoboda vydalo 9.3.1989 Závěrečný dokument vídeňské následné schůzky Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Brožurka má 64 stran a je k dostání za 4 Kčs v knihkupectví nebo přímo v nakladatelství Svoboda v Praze 1, Na Poříčí 28 ve středisku politické literatury.